

הוכחת חיי עתיד נחוצה כדי להראות שניתן להגיע להארה.

סיימנו את שיעור 6, בזה שבסופו של דבר ראינו שיש דרך להיות בודהה, ראינו איך הבודהה נהייה בודהה:

- הוא פיתח חמלה
- ואחר-כך הוא תרגל
- ואחר-כך הוא סילק את כל הנגעים
- ואז הוא הפך לתפיסה נכונה

ראינו שבסיס לזה זו **החמלה הגדולה**. וראינו שכדי שתפתח חמלה גדולה, זה לוקח הרבה עידנים - בדרך הרגילה, לא בדרך הטנטרית. ובשביל שתפתח חמלה רגילה במשך הרבה עידנים, אז אותה תודעה, צריכה לעבור מגלגול לגלגול במשך הרבה עידנים. אז נוצר צורך להוכיח את ההישארות של התודעה, נכון? אחרי שהגוף נגמר.

וזה המוטיבציה למאסטר דהרמהקירטי עכשיו להתוכח עם הצ'ארוואקה', האסכולה ההודית הקדומה, ולהוכיח להם שהתודעה נשארת גם כשהגוף נגמר.

שיעורים 7, 8, 9, כולם עוסקים בהצגת הוכחות של הישארות התודעה. ובשיעור 7 שזה הנוכחי, אנחנו ניתן הוכחות מתוך [ספרו של] **קְדְרוּפ ג'ה**

མཁུ་ལྷན་པུ་ལྷོ།

Kedrup Je

אתם זוכרים את קדרופ ג'ה? קדרופ ג'ה, הוא תלמיד של ג'ה צונגקה, אחד משני הגדולים. והתיאור שניתן עכשיו, לקוח מתוך ספר שהוא כתב. דרך אגב, מה פירוש שמו?

Drup – זה מלהשיג. בעל הישגים.

Ke - זה חכם. זה משורש של חוכמה. אז – **חכם בעל הישגים**.

Je זה המלך, זה כאילו מלת כבוד. קדרופ ג'ה - קדרופ הנכבד. אז זה מתוך הספר שהוא כתב.

ולפני שאנחנו נכנסים להוכחות שלו, אנחנו צריכים מושג אחד חשוב.

סיבה חומרית

חזרו אחרי:

ཉེར་ལེན་གྱི་གྱུ།

Nyerlen Gyi Gyu

Gyu - פירושו סיבה.

Gyi - זו מלת יחס. זה כמו של.

Nyerlen – אנחנו נתרגם בעברית כ-חומרית.

סיבה חומרית. עכשיו, זה קצת מבלבל כי [כש] אנחנו אומרים סיבה חומרית בעברית, [הכוונה ל] **משהו שהוא חשוב, שהוא עיקרי. לא דווקא משהו שקשור לחומר**. אז לא להתבלבל. באנגלית אומרים **Material cause** אז אותו דבר. **Material cause** זה לא דווקא בגלל שזה Matter, אלא תיכף נגדיר. אני רוצה שלא תתפסו במלה 'חומרית' כאילו שזה קשור לחומר דווקא.

אז מה זה *Nyerlen gyi gyu*? אז למשל, אם אנחנו מדברים על עץ אלון, מהי הסיבה החומרית לעץ האלון?

מהקהל: הזרע.

המורה: הזרע של עץ אלון. זה הדבר העיקרי. בלי זה אין עץ אלון, עכשיו, רק זרע גם לא מספיק, נכון? צריך זרע של עץ אלון, צריך את אור השמש, צריך את המים, צריך את הקרקע הנכונה. צריך שיהיו תנאים שיאפשרו לעץ אלון להתפתח. צריך תנאים מסייעים, אבל צריך שתהיה סיבה חומרית. אז הסיבה החומרית של עץ האלון, זה הזרע של עץ האלון. ומה שמייחד אותה, זה **שיש זמיון בין הסיבה החומרית לתוצאה**. זרע אלון לא יצמיח עץ אחר.

סיבה חומרית, פירושו שהיא הדבר העיקרי, בניגוד לתנאים המסייעים של אור השמש והגשם, וכך הלאה. אז זה הדבר החיוני, העיקרי, שבלעדיו לא יהיה לי עץ אלון, לא חשוב כמה שמש וגשם יהיה. בלי זרע של עץ אלון, לא יהיה עץ אלון. שני הדברים נחוצים כדי לייצר תוצאה. צריך את הסיבה החומרית ואת התנאים המסייעים.

ולמה אנחנו מדברים על זה עכשיו? כי **אנחנו רוצים להוכיח שהתודעה נשאר**. אז אם אנחנו נדע מהי הסיבה החומרית לתודעה, זה יעזור לנו, נכון? אז **אנחנו מחפשים מהי**

הסיבה החומרית לתודעה.

תעצמו רגע עיניים.

הסתכלו, מה אתם חושבים יכולה להיות הסיבה החומרית לרגע הנוכחי של התודעה שלכם?

ברור שחייבת להיות סיבה, נכון? כי התודעה שלנו היא דבר שמשתנה ודבר שמתפקד, וכל דבר שמשתנה ומתפקד, חייבת להיות לו סיבה. אז מוכרחה להיות סיבה לרגע הנוכחי של התודעה שלי. מה היא יכולה להיות? **מאיפה באה התודעה שלי ברגע זה?**

אולי נזכיר לכם את ההגדרה של תודעה. ההגדרה של תודעה הייתה: זה אשר הוא צלול ומודע, או יודע. אז **הדבר הזה שלי שהוא צלול ויודע, ברגע זה, מאיפה הוא בא?**

פיקחו את העיניים.

אז הוא מוכרח היה לבוא מהרגע הקודם. עכשיו, זאת [התודעה] של הרגע הקודם, מאיפה היא באה? אז ברור שהיא באה מהרגע שלפניה, נכון? אז את התהליך הזה אפשר להמשיך אחורה ככה, ולהגיע למה? לרגע הלידה. לרגע הראשון של הלידה, או אם תרצו, עוד לפני הלידה. התינוק ברגע הלידה, יש לו תודעה, נכון? אנחנו יודעים שיש לו תודעה. איך אנחנו יודעים?

מהקהל: הוא צורח.

המורה: הוא צורח. לא טוב לו, נכון? לא טוב לו. אז יודעים שהוא מרגיש משהו, נכון? אז יש לו תודעה. מאיפה באה התודעה שלו ברגע שהוא נולד?

מהקהל: מעצם זה שהוא נולד.

המורה: האם רגע לפני שהוא נולד, לא היתה לו תודעה? ברחם לא היתה לו תודעה?

מהקהל: בטח שהיתה לו.

המורה: בטח שהייתה לו. אנחנו מסכימים שהוא הרגיש משהו. אולי מאוד פרימיטיבי. אולי הוא הרגיש חם – קר, אור – חושך, נעים – לא נעים, לוחץ – לא לוחץ. אולי רגשות פרימיטיביים, אבל הוא הרגיש משהו, או היא הרגישה משהו. אז אנחנו לא מתווכחים על זה, נכון? אז גם לעובר יש תודעה.

אז אם נחזור עם העובר אחורה, אז יש העובר של בן חודש, אחד בן חודש פחות יום... ואם נחזור אחורה, נגיע עד לאן? לרגע ההפריה. אז כבר שם יש תודעה, נכון? מה הסיבה לתודעה הזאת?

מהקהל: גם קודם יש תודעה.

המורה: אז אותה אנחנו מחפשים. אנחנו עכשיו רוצים להיעזר בקדרופ ג'ה לחפש. כי עד שם [זה] אולי פשוט, נכון? עד שם עשינו אחורה. מרגע זה הגענו עד לרגע ההפריה, נכון? עכשיו אנחנו מחפשים מאיפה התודעה היא?

הפצרה לשמור על ראש פתוח

אני קצת רוצה להזהיר אתכם.

הנימוקים שאנחנו הולכים לעבור עליהם, הם ישמעו נורא הגיוניים, מצד אחד, אבל אולי תהיה לכם התנגדות לקבל אותם. והוא אפילו כותב על זה ב-Reading. הם נשמעים נורא הגיוניים, ובכל זאת אנחנו קצת מתנגדים לקבל אותם. זה לא חייב לעלות, אבל

במידה שאתם מרגישים שעולה בכם התנגדות, זה משום שיש לנו עכשיו מערכת שלמה של אמונות. בין אם עשינו לעצמנו דין וחשבון מהי, בין אם לא. ועכשיו אנחנו מציגים השקפה אחרת. בניגוד להשקפה הקיימת שלנו, שגורמת לנו לסבול, זו השקפה שמוציאה אותנו מהסבל. אז מעצם הגדרתה היא שונה, והיא תנגוד את מה שאנחנו מאמינים לו. אז זה גורם לנו אי נוחות, ומשם באה ההתנגדות.

עכשיו, כשמתחילים לבחון את ההתנגדות אומרים: 'רגע רגע, מה, זה לא הגיוני פה להתנגד'. בכל זאת, אנחנו מרגישים את זה. זה אותו הדבר שאנחנו מורגלים בו כבר, ואנחנו מכירים אותו כבר. זה שאין לו רגליים ואף פעם לא בדקנו זה עניין אחר, אבל אנחנו רגילים לחשוב ככה, ואז באות ההתנגדויות. אז תהיו מוכנים לזה.

אז צריך פתיחות. פתיחות של המיינד. נכונות לבחון כל דבר ודבר. הכל אנחנו בוחנים, כי אנחנו רוצים להגיע להארה. ודברים שאנחנו מחזיקים, שאנחנו לא יודעים למה אנחנו מחזיקים, עד שאנחנו לא ביססנו וביררנו: זה כן או זה לא - זה מהווה מכשול.

צריך את האומץ הזה לבחון דברים ללא משוא פנים. ולהיות עקבי עם מה שרואים. אם עשיתי אנליזה, ואם האנליזה היא מבוססת בהגיון צרוף שאותי שכנע - אחרי זה, אני כבר לא יכולה להחזיק בדעה שלא עמדה במבחן ההגיון.

התוצאה היא, שבהדרגה ההתנהגות שלנו תשתנה. כי השקפת העולם שלנו תלך ותשתנה.

מהקהל: למשל דבר כזה, יכול לגרום להתנגדות, כי זה אומר שהדרך כבר ברורה, אז איפה הפתיחות?

המורה: זה שהיא ברורה לבודהה, זה לא אומר שהיא ברורה לי. ועד שהיא לא ברורה לי, אז אני סובלת. אז הבודהה אומר לך, אבל את חייבת להיווכח בזה, להתנסות בזה ולהשתכנע בזה עד העצם. פחות מזה – לא עובד. וזה מזל שזה כך, כי אלמלא היה אפשר לנקות את כל הג'וקים בראש שלנו, אז לא היה לנו שום סיכוי להגיע להארה, נכון? אז זה חייב להיות כך. זה חייב להיות שיש לנו את כל השגיאות האלה, ואנחנו מבערים אותן אחת אחת.

אוקי. אז בואו נחזור אם כך להוכחה שלנו.

הוכחה על ידי שלילת אפשרויות (אלימינציה)

אז קדרופ ג'ה עושה תרגיל מאוד יפה, מאוד לוגי, שאנחנו קוראים לו הוכחה על-ידי אלימינציה. זו לא הוכחה בדרך השלילה. זו הוכחה על ידי שאנחנו עוברים על אפשרויות, ומוציאים אותן מכלל אפשרות אחת אחת, עד שנשארים רק עם דבר אחד. בודקים את הכל, ונשארים בסוף רק עם אפשרות אחת.

מהקהל: אנחנו רוצים לדעת את הכל, אבל אין לנו שום ידע-כל! אנחנו צריכים לדעת את הכל. המורה: נכון. נכון. ועוד אנחנו נעשה את הכל בשיעור אחד! אז בשביל זה אנחנו צריכים את קדרופ ג'ה.

אז כאמור, אנחנו מחפשים מה? Nyerlen gyi gyu. את הסיבה החומרית של מה? מהקהל: של הרגע הראשון של התודעה.

המורה: של הרגע הראשון של התודעה בחיים האלה. אם תרצו של ההפרייה.

מה השם של התודעה ברגע הלידה?

אצל הטיבטים, העובר מתחיל ברגע ההפרייה. זה היום הולדת שלו. כששואלים מישהו: 'בן כמה אתה?' הוא סופר את התשעה חודשים ברחם.

חיזרו אחרי:

སྐུ་བུ་སྐྱེ་མ་ཐག་གི་རྒྱལ་པོ།

Kyebu Kye Matak Gi Rikpa

Kyebu - פירושו אדם או Person.

Kye - זה לידה או להיוולד, או להיווצר או נולד.

Matak - זה עתה.

Kye Matak - זה זה עתה נולד.

Gi - זה מלת יחס - של.

Rikpa - זה התודעה.

Kyebu Kye Matak gi Rikpa - תודעה של אדם שזה עתה נולד.

המיון של כל התופעות

אז אנחנו ניקח את כל הדברים. כשאני אומרת "כל הדברים", אנחנו רק מדברים על דברים שאפשר לדעת. דברים שאי אפשר לדעת הם לא בגדר תופעה שאפשר לדסקס. כל הדברים, המלה הטיבטית בשבילם זה:

ཤེ་ཇ།

She Ja

כל הדברים.

She Ja - זה כל מה שאפשר לדעת, או במלים אחרות, כל הדברים.

האם אני יודעת את כל הדברים?

לא. אני יודעת רק מה שאני יודעת, אז אולי העולם שלי, יש בו פחות דברים? וזה נכון. בעולם שלי, לעומת העולם של הבודהה, יש הרבה פחות דברים, כי הוא יודע-כל ואני רק יודעת קטע קטן, נכון? אז כשאנחנו אומרים She Ja, אנחנו מדברים על מה שניתן לדעת, לאו דווקא על-קִי. ומזה נלך למה שיודע הבודהה. אז She Ja – זה כל הדברים שהבודהה יודע, כי הוא יודע את כולם. אז לכן, זה כל הדברים.

אז אנחנו נעבור על כל הדברים.

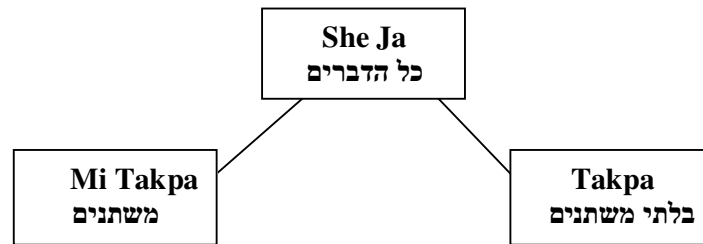
מיון ראשון של כל התופעות: לדברים משתנים ולא משתנים

אז עכשיו אנחנו נעשה חלוקה, נעשה עץ. נחלק את כל הדברים לשני סוגים.

מהקהל: למשתנים ולא משתנים.

המורה: משתנים – לא משתנים. מסכימים שזו חלוקה כוללת, נכון? כל דבר ודבר, או שהוא משתנה או שהוא בלתי משתנה, נכון? אז איך קראנו לו? היה לנו Takpa, אתם זוכרים? או Mi Takpa. Takpa פירושו "בלתי משתנה".

אז כל הדברים, או שהם בלתי משתנים או שהם משתנים. Mi Takpa – Takpa.



ודיברנו על זה שדוגמא למשהו שהוא Takpa, זה

- למשל מרחב ריק, נכון? בלתי משתנה.
- למשל ריקות, היעדר הקיום העצמי של העט הזה הוא בלתי משתנה. אבל הוא לא קבוע, נכון? אתם זוכרים.

כיצד משתנים הדברים המשתנים?

אז חשוב קצת להבין איך פועלות סיבות לדברים משתנים. אם הדבר הוא משתנה, אמרנו שהסיבה שלו חייבת להיות משתנה. בואו ניקח את הדוגמא של הזרע והעץ. אז יש לנו זרע, זרע של עץ אלון, ואנחנו נותנים לו מים ושמש וקרקע וכך הלאה, ומה קורה?

הוא מתחיל לנבוט, נכון? אז קודם יש התחלה של נבט, ואחר כך יש נבט יותר גדול, ואחר כך נבט יותר גדול, ותוך כדי שהנבט הולך וגדל, מה קורה לזרע?

מהקהל: נעלם.

המורה: הוא הולך וקטן עד שהוא נעלם לגמרי, נכון?

בדיוק אותו תהליך קורה לאיך שסיבה הופכת לתוצאה, בכל דבר. זה איך שקארמה עובדת. אנחנו זורעים זרעים קארמיים. אנחנו עושים דברים ויש לנו רישומים קארמיים. באים תנאים חיצוניים, והרישומים האלה אוגרים אנרגיה עד שהם מבשילים. וכשזה מבשיל, מה קרה לזרע? הוא כבר איננו. הוא הפך למשהו אחר.

מהקהל: הוא הפך לשורש, יחד עם האדמה, יחד עם המים.
המורה: אז הנבט הוא עכשיו הסיבה לשתיל, והשתיל הוא עכשיו הסיבה לעץ, אז

כל מה שהיה קודם סיבה, הפך לתוצאה, שהפכה לסיבה לדבר הבא אחריו. וזה כל הזמן הטרנסמוטציה הזאת של אנרגיות, של דברים, של סיבות שהופכות לתוצאות. זה איך שהעולם הפיזי קיים. זה איך שהעולם מתפקד. כל הדברים המשתנים, ככה הם משתנים.

התודעה היא דבר משתנה, ולכן גם הסיבה החומרית שלה היא דבר משתנה

עכשיו בואו נראה. התודעה היא משהו משתנה או בלתי משתנה?

מהקהל: משתנה.

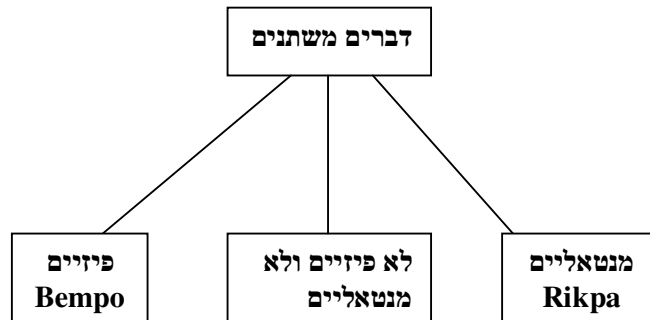
המורה: משתנה. ומזל שהיא משתנה, למה? כי זה מה שיאפשר לנו להגיע להארה. בוודאי, אם היא לא הייתה משתנה, אז אין לנו מה לעשות כאן.

אז התודעה שלנו היא דבר משתנה. וראינו שכמו הזרע והעץ, הסיבה החומרית, צריכה להיות דומה לתוצאה. בזמן שהעץ צומח, הזרע שלו מתכלה; בזמן שהסיבה מתכלה, נוצרת התוצאה. מתוך ההתכלות של הסיבה. האנרגיה שהיתה אצורה בזרע הופכת לעץ, אז מוכרח להיות דמיון. אז **אם התודעה היא משהו משתנה, הסיבה החומרית של התודעה חייבים לחפש בעולם של הדברים המשתנים.**

אז אין לי מה לחפש פה יותר.¹ אז אני את זה עוזבת ועכשיו אני נשארת רק עם זה.²

מיון ראשון של הדברים המשתנים

אז בואו נחלק את המשתנים. אנחנו נחלק את הדברים המשתנים לדברים שהם פיזיים, או מנטאליים.



יש לו ענף שלישי; יש דברים שהם לא זה ולא זה. דיברנו עליהם, כמו מושגים - הם לא פיזיים לא מנטאליים. אז בואו חזרו אחרי:

འབྲེལ་བྱ་

Bempo

Bempo פירושו חומר, או משהו פיזי.

¹ בעולם הדברים הבלתי משתנים
² עם כל הדברים שמשתנים.

རྣམ་པ་ལྔ་པ་

Rikpa

תודעה, או מנטאלי

Rikpa - היה לנו קודם, זה הופיע בתור מלה לנימוק, אתם זוכרים? Rikpa Shi היה לנו ארבעת הנימוקים. זו אותה המלה. עכשיו יש לה פירוש אחר של תודעה, או מנטאלי. זאת מלה שיש לה הרבה פירושים בטיבטית.

אז הדברים הם או פיזיים או מנטאליים, ויש פה גם משהו שהוא לא זה ולא זה, כמו מושגים.

1. האם התודעה יכולה לבוא ממשהו פיזי?

אז בואו נראה. אנחנו מחפשים את הסיבה החומרית לתודעה. איפה התודעה?

מהקהל: במנטאלי.

המורה: פה. אז הגיוני שנחפש פה, אבל לא בטוח. למה לא בטוח? כי הנה באו ה'צ'ארוואקה' ואמרו משהו אחר, שזה תכונה של הגוף. אז אולי הגוף הוא הסיבה לתודעה? קודם יש גוף, וממנו איכשהו באה התודעה. ה'צ'ארוואקה' אומרים דבר כזה, נכון? והדבר השלישי שהם אומרים, זה שהתודעה היא תוצאה של הגוף איכשהו, אז אנחנו צריכים גם לשלול את זה. אנחנו צריכים להתווכח³ איתם.

למה אנחנו צריכים להתווכח איתם? כי גם לנו יש לפעמים אמונות כאלה. אז זה חשוב שאנחנו נברר אותן אצל עצמנו.

ועכשיו תחשבו: יושב אדם ויושב במדיטציה. עיניו עצומות, והוא מנסה להתחבר לחוויה שלו של עצמו ושל העולם. אז אדם במדיטציה, כשהוא מנסה לתאר את העולם הפיזי, איך הוא יתאר אותו לדעתכם? אם אדם יושב במדיטציה, למה מתחלק העולם הפיזי?

מהקהל: החושים.

המורה: החושים, ומה שמחוץ לחושים. החושים הם אצלי, והשאר בחוץ. אז פה אנחנו צריכים לחלק את העץ.



אז יש את הצד הפיזי שלי, אותו אני אפיין דרך החושים, או הם קוראים לזה, במקום החושים הם אומרים: "הכוחות". תראו בפרקי הקריאה, כתוב "כוחות", מתכוונים לכוחות החושים. אז בשביל אדם שמתרגל, יש לו את החושים, והמלה לחושים בטיבטית - זה כוחות, שזה

དབང་པོ་

Wangpo

אז זה אותו אספקט של העולם הפיזי שקשור אלי. החושים שלי. ועכשיו, יש את שאר העולם הפיזי. אז לזה הם קוראים עולם פיזי חיצוני,

³ "להתווכח" הכוונה כאן: להתפלמס, to debate, להיכנס לדיון סוקראטי איתם שמטרתו להבהיר דברים.

צ'י

Chi

עולם הצורה החיצוני. "חיצוני" הכוונה לי, יחסית אלי. ה"צורה" ו"פיזי" אלה שמות נרדפים, כרגע.

יש עוד משהו בעולם הפיזי? או שזה חלק ממני, או שזה לא.

האמת היא שגם פה⁴ יש לנו חלוקה. יש כמובן פה את חמשת החושים, אז אני לא כותבת את זה.

ואת כל האפשרויות האלה אנחנו נצטרך עכשיו לעבור אחת אחת, **כשאנחנו מחפשים** מה? **את הסיבה החומרית לתודעה של רגע ההפריה.** שוב, הכול מנקודת המבט של המודט. הוא מסתכל על העולם הפיזי שלו עכשיו. עכשיו אמרנו: 'או שזה שייך למה ששלי, שזה באמצעות החושים, או שזה שייך לעולם מחוץ לי, לעולם הפיזי החיצוני.'

1-א. האם התודעה יכולה לבוא מן החושים?

אז אנחנו עכשיו, פה **בחושים**. ואנחנו שואלים האם ייתכן שהסיבה החומרית לתודעה ברגע ההפרייה, **הרגע הראשון של התודעה של העובר,** קשורה לכוחות (כשאנחנו אומרים "כוחות", זה כוחות החושים)? האם ייתכן שהיא קשורה לחמשת החושים, למשל?

בטיבטית:

དབང་པོའི་གཞུགས།

wangpoy suk

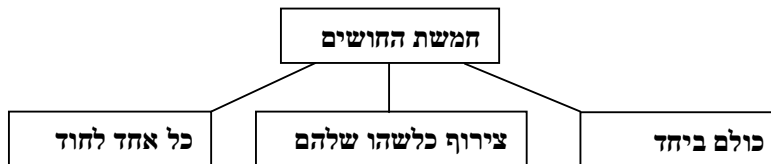
ההכוונה לרקמות הקשורות לחושים, שזה מודל הכולל כל חומר פיזי חי.

אז עכשיו אנחנו עושים אנליזה שקדרופ ג'ה מוליך אותנו ביד. מצד אחד תראו שזה מאוד פשוט, ומצד שני, זה מאוד מועיל. לא רק לצורך זה, זה גם מועיל כשעושים מדיטציות על ריקות. זה מאוד מאוד מועיל. אנחנו צריכים ללמוד לעשות את החשיבה הזאת.

אנחנו הולכים לשלול את האפשרות, שהסיבה החומרית לתודעה באה מחמשת החושים.

אז הוא אומר ככה: 'החושים:

- כל החמישה יחד,
- או מספיק אחד,
- או צירוף כלשהו שהוא פחות מכולם יחד?



- אז נניח כולם יחד.

אוקי, הוא אומר, צריך את כל חמשת החושים כדי שתהיה לי תודעה? מה קורה אם למישהו נפגע חוש אחד?

⁴ לאמה דבורה-הלה מצביעה לעבר הענף של החושים

מהקהל: עדיין יש לו תודעה.

המורה: עדיין יש לו תודעה. אפילו עובר יכול שיהיה לו חוש פגוע, נכון, ועדיין יש תודעה, נכון? הוא יכול אפילו מרגע ההפריה, אולי איזה כרומוזום פגוע ואין לו אוזניים. עדיין יש לו תודעה, נכון? זאת אומרת, שלא יכול להיות שצריך את כל חמשת החושים ביחד, בשביל שתהיה תודעה, כי אילו זה היה נכון, אז אם למישהו היה חוש אחד פגום אפילו, כבר לא הייתה לו תודעה. אז עם זה גמרנו. זה פשוט, נכון?

• מה אם [האפשרות ש]אולי חוש אחד מספיק?

נניח לדוגמא שמספיק שיהיה לנו חוש ראייה, כדי שתהיה לנו תודעה: חוש הראייה הוא הסיבה החומרית לתודעה. (תוסיפו 'לרגע נניח'. אנחנו לא טוענים את זה.) אז הוא אומר כך: 'אילו זה היה נכון, אז מכיוון שהתוצאה דומה לסיבה החומרית שלה, אז זה אומר שכשאנחנו רואים משהו בעיני רוחנו עכשיו, בתודעה שלנו, אז אנחנו היינו צריכים לראות את זה בדיוק באותה המידה של חיות, דיוק ובהירות כמו שאנחנו רואים אותו בעינינו. אז היה לתודעה את אותו כוח הבחנה כמו שיש לחוש הראייה. ואין לנו!'

אם אני עכשיו מסתכלת על התמונה שם של הבודהה. מסתכלת עליה היטב היטב בעיניים שלי ומצלמת אותה. עכשיו, אני עוצמת את העיניים ואני מנסה לראות את התמונה, ומה אני רואה? מטושטש לגמרי. אז אין לתודעה שלי את אותה היכולת שיש לחוש הראייה שלי, נכון? אז זה מראה שלא יכול להיות שהתודעה באה מתוך חוש אחד.

מהקהל: גם לא מהחוש של המודעות?

המורה: עכשיו אנחנו מדברים לרגע על חמשת החושים, כי אנחנו בעולם הפיזי.

תלמידה: הא! אוקי.

אז אחד מהם ככה, ובצורה דומה אפשר לעשות את האנליזה לצירוף של שניים או שלושה מהם. לכל הצירופים.

אז אם ככה פסלנו את החלק הזה: **לא כולם יחד ולא כל אחד לחוד ולא צירופים שלהם.** ולכן פסלנו את זה.⁵

1-ב. האם היא יכולה לבוא מן העולם הפיזי החיצוני?

עכשיו, אנחנו עוברים לעולם החומר החיצוני. כל מה שהוא צורה, זאת אומרת, חומרי חיצוני לי.

בטיבטית

ཇི་སྐད་ཀྱི་གཞུགས།

chiy suk

איך חווה המודט את העולם הפיזי, נגיד החיצוני? הוא לא יחשוב על טבלת מְנַלְיב, נכון? על טבלת היסודות בכימיה. הוא לא יחשוב: 'פה יש לי אטום של זהב ופה יש לי אטום של פחמן'. זה לא מה שהוא חושב. זה לא איך שהוא חווה את העולם. אז איך הוא חווה את העולם?

הוא חווה את העולם באמצעות מה שאנחנו קוראים **ארבעת היסודות:**

ས ལུ མི ལུང།
Sa, Chu, Me, Lung

- אדמה
- מים

⁵ את העולם הפיזי שלי – עולם חמשת החושים.

- אש
- אוויר

הוא חווה באמצעות קשיות, נזילות, חם – קר, תנועה. זה מאיפה שבאו היסודות. ב'אבידהרמה קושה' ככה מאופיין העולם הפיזי. הכול מתוך החוויה של המודט.

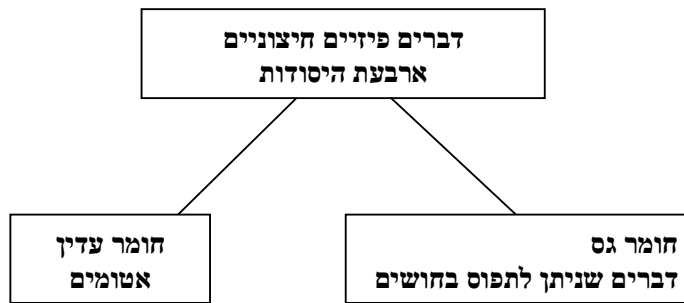
אז אם כך, כשאנחנו מדברים על **עולם חיצוני**, אתם יכולים לכתוב בסוגריים, **ארבעת היסודות**.

חומר פיזי חיצוני יכול להיות גם או עדין

אז שוב, מה אנחנו מחפשים? סיבה חומרית לתודעה. אז נניח שהיא איפה שהוא באה מה- Sa Chu, Me, Lung.. את עולם החיצוני, קדרופ ג'ה מחלק עכשיו לחלוקה אחרת. והוא אומר: 'זה יכול להיות חומר חיצוני שהוא שלם, או חומר חיצוני שהוא אטומים'. מבחינת המציאות,

- יש את המציאות הגסה, זו שאני יכולה לתפוס בעין⁶,
- ויש את המציאות הדקה מבחינה פיזית. החלקיקים האטומיים למשל, שאני לא יכולה לתפוס אותם בחושים שלי.

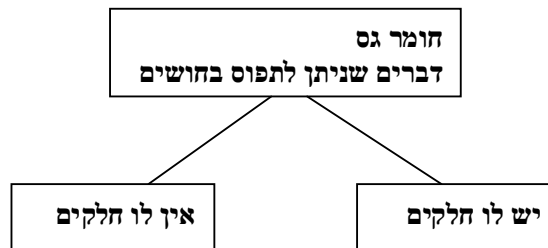
הוא אומר כך: 'יש כאן שתי אפשרויות: הסיבה החומרית או שזה איזה דבר שאני יכולה לתפוס, או שברמה הדקה של אטומים. זה דבר או שזה אטומים.



או שזה דבר שאני יכולה לתפוס, או שזה אטומים שאני יודעת על קיומם, אבל אני לא תופסת אותם בלי להיכנס למדיטציה עמוקה. אנחנו מדברים על המודט. מודט במדיטציה עמוקה, עם יכולת ריכוז טובה, יכול לראות אטומים, יכול לראות חלקיקים תת-אטומיים. והם מתוארים ב'אבידהרמה קושה', וכל מה שמתואר ב'אבידהרמה קושה', מאיפה הם ידעו? דרך מדיטציה.

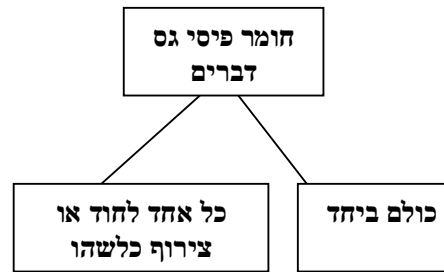
1-ב-1. האם הסיבה יכולה להיות חומר פיסי חיצוני גס?

את הדברים – החומר הפיזי הגס – ניתן לחלק לשניים: עם או בלי חלקים עכשיו הוא אומר: 'דבר – גם את זה נחלק לשניים: או שיש לו חלקים או שאין לו חלקים.'



⁶ או, לצורך זה, בכל אחד מחמשת החושים הפיזיים.

א. נגיד שהסיבה לתודעה שלי זה משהו חומרי שיש לו חלקים. אז האם זה אוסף כל החלקים כאחד או מספיק אחד מהם? אותו סיפור כמו שהיה לנו קודם.



1. **אם זה כל החלקים כאחד**, אז אם אני צריכה את כל החלקים [כסיבה החומרית לתודעה], אז ברגע שאחד חסר, כבר אין תודעה, נכון? אותו דבר. זה כאילו לא הגיוני.

2. **ואם מספיק חלק אחד ממנו**, אז זה אותו דבר כמו שהוא עשה עם החושים. אז כל חלק, התודעה שנוצרת ממנו צריכה לרשת את התכונות של החלק! [זה] אותו סוג של סתירה.

ב. אחר-כך הוא אומר: **'אם זה דבר מה שלם שאין לו חלקים'** - איך יכול להיות דבר שאין לו חלקים? כל דבר יש לו חלקים, נכון?

כי כל דבר חומרי, יש לו חלקים, נכון? יש לו צד שמאל שלו וצד ימין שלו. יש לו צד עליון שלו וצד תחתון שלו. כל דבר חומרי שהוא דבר שאני יכולה לתפוס, יש לו חלקים. זה כאילו טריוויאלי.

הוא אומר, 'אז אם זה משהו שלם שאין לו חלקים, אז איכשהו, הוא צריך להתקיים בלי קשר לחלקים שלו. בלי קשר לפרטים שלו. משהו שהוא כאילו קיים בנפרד מחלקיו.'

ניקח את הגוף. אחד החלקים שלו זה הפנים. אז הוא נותן לנו פה, ואני מקריאה לכם:

"האם אנחנו מדברים על גוף כאילו שאין לו חלקים, משהו שהוא איכשהו קיים מחוץ לחלקים שלו? אז זה אומר שאם אני מכסה את הפנים, אז הגוף כולו צריך להיות מכוסה! נכון?"⁷

אנחנו מדברים על איזשהו מן גוף, כאילו שהוא קיים בלי תלות בחלקים שלו. אין כזה דבר, נכון? אבל אנחנו רוצים להפריך אותו.

"אז אם אני מכסה את הפנים", הוא אומר, "אז כל הגוף צריך להיות מכוסה" הוא אומר: **"אם יש פרטים שהם לא מכוסים, אז יש לנו שני חלקים! יש לנו זה שמכוסה וזה שאיננו מכוסה.** אז כבר סתרנו את זה שאין לו חלקים".

זו הוכחה כזאת טריוויאלית, אבל צריך לעבור דרכה, כי אנחנו נאחזים בגוף הזה שקיים מחוץ לחלקים, אבל אין כזה. את זה עשינו בהוכחת הריקות של הגוף.

אז זה הקטע של עם חלקים או בלי חלקים.⁸

"אפשר", הוא אומר, "לעשות פה עוד חלוקות.⁹ אפשר לעשות הבחנות אחרות, כגון להזיז איברים מפה לפה". גם את זה עשינו. להוסיף רגל, להוריד רגל. אתם זוכרים שעשינו את האנליזה של הריקות של הגוף? הוספתי את הרגל שלה ואמרתי: 'למה זה לא חלק מהגוף שלי? למה הגוף שלי זה לא האיברים האלה ועוד הרגל הזאת?' אז הוא אומר: "אותו דבר אפשר לעשות", והוא פותר לנו גם את זה.

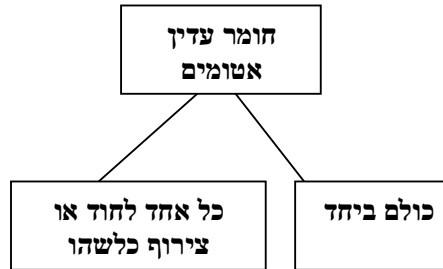
⁷ עמ' 20 במקראה: "אם הסיבה החומרית היא דבר מה שלם שאין לו חלקים, ואשר קיים בנפרד מפרטיו, או אז, אם אתה מכסה את פניך, הרי שגם כל שאר חלקי גופך צריכים להיות מכוסים".

⁸ כלומר: עד לנקודה זו פסלנו את כל האפשרויות שהסיבה החומרית לתודעה תבוא מחומר פיסי חיצוני שהוא גם.

⁹ כלומר: דרכים אחרות לפסול את החומר הפיסי החיצוני, הגם, כסיבה חומרית לתודעה.

1-ב-2. האם הסיבה החומרית לתודעה יכולה להיות חומר פיסי עדין?

עכשיו הוא עובר לחלק השני. נניח שהסיבה היא אטומים. זאת אומרת,



- א. אם התודעה מתעוררת בתלות בכל אחד מהם לחוד, [אם] כל אטום לחוד מייצר תודעה, אז צריך שיהיו לנו המון תודעות עכשיו. כל אטום מייצר תודעה! אז זה לא הגיוני.
- ב. ואם צריך את כל האוסף כאחד, כל האטומים של הגוף למשל, כדי לייצר תודעה - אטומים מתארגנים בתאים, נכון? תאים מתחלפים כל הזמן. תא אחד מת, אטום אחד איכשהו הלך, נפרש, אז כבר אין תודעה, נכון? כי צריך את כולם יחד בשביל התודעה.
- אז זה לא הגיוני וזה לא הגיוני.

[סיכום קצר]

אנחנו עושים הוכחה על ידי אלימינציה, אז

- אם האפשרות היא שצריכים את כל האטומים - זה לא הגיוני, כי מספיק אז שאחד מהם איכשהו נעלם, ואז אין תודעה.
 - אם אנחנו מדברים שכל אחד לחוד יכול לייצר תודעה, אז צריכים שיהיו לנו המון תודעות, כמספר האטומים. אז גם זה לא הגיוני, כי יש לנו תודעה אחת.
- בקיצור, הוא אומר, "עם כל האנליזות האלה שהן די פשוטות, הוצאנו מכלל אפשרות שהסיבה החומרית לתודעה, היא משהו פיזי".¹⁰

2. הסיבה החומרית לתודעה חייבת, אם כן, להיות מנטאלית

אז הוא¹¹ אומר: "אם כן, הסיבה החומרית לתודעה, היא התודעה עצמה". נכון? משהו מנטאלי, זאת אומרת, התודעה עצמה.

אז היא חייבת להיות משהו מנטאלי. אז עכשיו אנחנו צריכים לטפל בענף של ה-Rikpa, בענף המנטאלי.

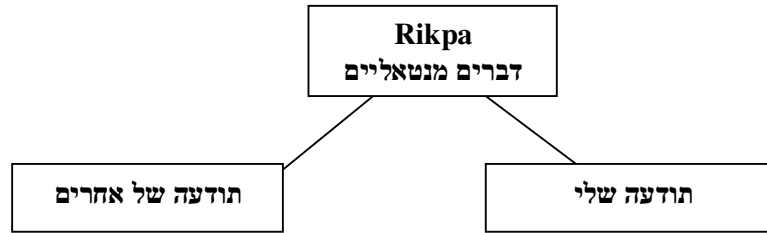
אוסף התופעות המנטאליות מתחלק לכאלו שהן שלי וכאלו שלא

אז עכשיו יש לנו שתי אפשרויות: [התודעה] שלי או של אחרים.

פה אנחנו נחלק: לתודעה שלי, ולתודעה של אחרים.

¹⁰ כלומר: עד כאן פסלנו את כל האפשרויות שקשורות לסיבה חומרית לתודעה שהיא פיזית: היא לא יכולה להיות בחושים, וגם לא בחומר פיזי חיצוני, בין גס או עדין.

¹¹ קדרופ ג'ה.



2-א. האם הסיבה החומרית לתודעה ברגע הראשון של העובר יכולה להיות תודעה של אחרים?

אז בואו ניקח [את התודעה] של אחרים. בטיבטית:

ཤེན་གྱི་གྱུ་
shen gyi gyu

shen - אחרים

Gyu - זרם, והכוונה לזרם תודעה

אולי הסיבה לתודעה שלי היא קשורה להורים שלי, אוקי? איכשהו זה קשור לתודעה של ההורים שלי. אז הוא אומר: 'פה יש בעיה, כי יש לפעמים, הוא אומר, מישוהו שהוא נגר מומחה או אמן גדול, והבן שלו לא אמן. או להיפך, יש אבא שהוא טיפוש, והבן יוצא מוכשר. אם הסיבה החומרית לתודעה של הבן באה מהתודעה של האבא, אז הבן היה צריך להיות בדיוק כמו האבא. והוא לא! אז זה לא יכול להיות', הוא אומר, 'זה לא יכול להיות שזה בא מהתודעה של ההורים'.

וככה, כמו שאת ההורים, אפשר לפסול כל אחד אחר. אז אין מישוהו אחר שהתודעה שלו היא הסיבה החומרית לתודעה שלי.

2-ב. אם כן, הסיבה החומרית לתודעה ברגע הראשון שלי כעובר חייבת לבוא מהתודעה שלי

מה נשאר? התודעה שלי.

אז הסיבה החומרית לתודעה שלי מוכרחה לבוא מזרם התודעה שלי.

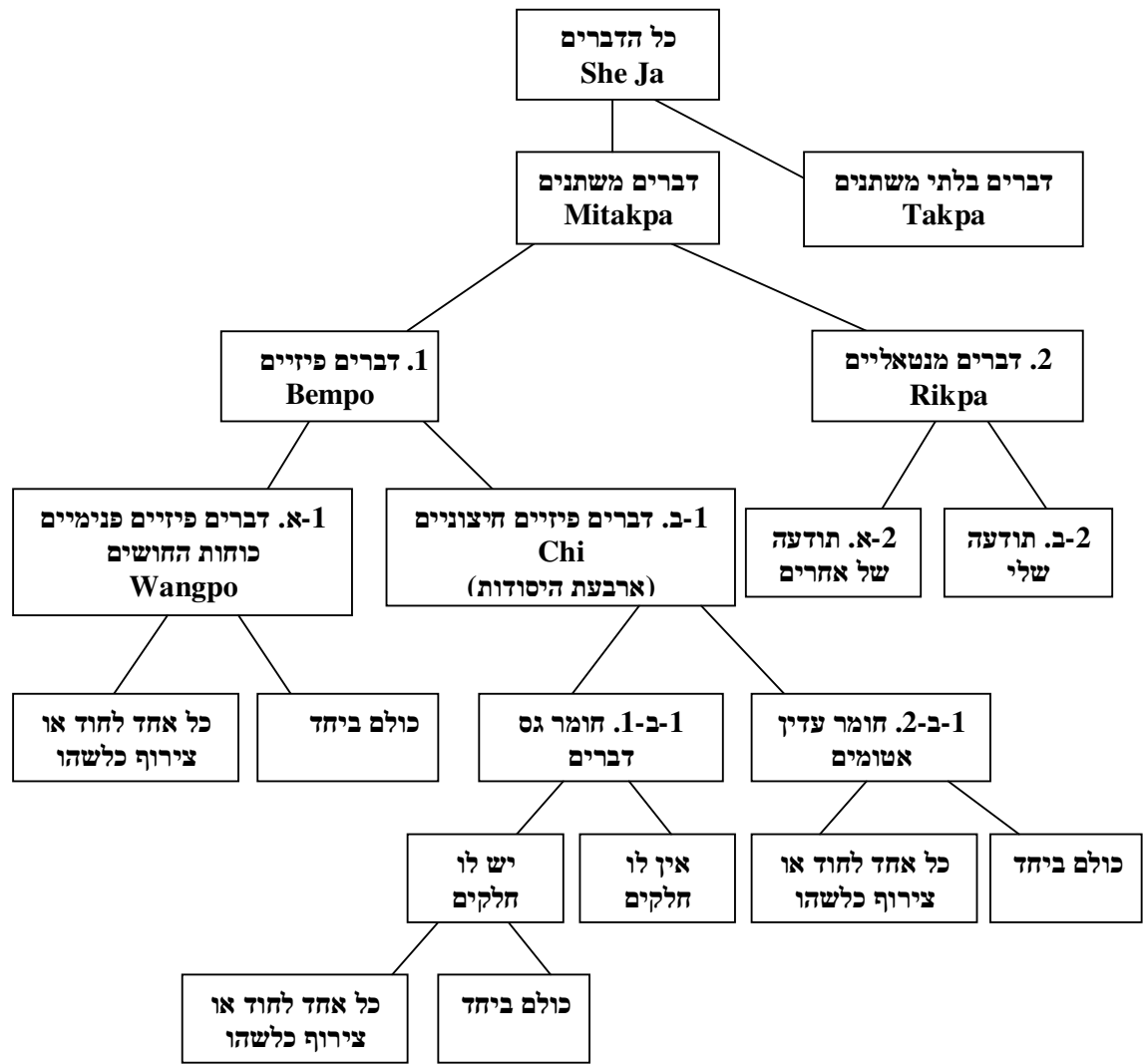
סיכום ההוכחה של קדרופ ג'ה

עד לפה הביא אותנו קדרופ ג'ה. הוא הביא אותנו לנקודה, שהסיבה החומרית לתודעה שלי, חייבת להיות בתודעה שלי. כי אין לה שום מקום אחר להיות. פסלנו את כל האפשרויות. היא לא יכולה להיות בשום מקום בחומר, אז היא חייבת להיות בתודעה. והיא לא יכולה להיות בתודעה של מישוהו אחר. אז היא חייבת להיות בתודעה שלי. [ראה תרשים להלן].

מהקהל: למרות שפעם אמרת שהשפעה של תודעת ההורים קיימת?

המורה: אבל זאת לא הסיבה החומרית. ההורים נחוצים, והתודעה שלהם משפיעה, זה התנאים¹², אבל היא לא הסיבה החומרית.

¹² כאן יש התייחסות להבחנה שנידונה בתחילת השיעור, בין סיבה חומרית, או עיקרית, לבין תנאים תומכים.



דרך נוספת לנמק מדוע הסיבה החומרית לתודעה לא יכולה לבוא מן העולם החומרי

הוכחה אחרת. זה אם היינו הולכים דרך היסודות.

אם המינד, זה משהו שהוא צלול ומודע, צלול ויודע, האם יכול איזשהו מהיסודות להיות סיבה למינד? האם זה יכול להיות שהכימיקלים של הגוף שלי איכשהו מייצרים לי תודעה? אני פונה להגיון שלכם.

הרי התוצאה יורשת את התכונות של הסיבה החומרית שלה. אז אם הסיבה החומרית היא משהו פיזי בעל תכונות פיזיות, אז [גם] התודעה הייתה צריכה להיות כזאת. אבל התודעה אין בה שום תכונה פיזית.

יכולה להתפוצץ פה פצצת אטום ברגע זה, והיא לא פוגעת בתודעה שלי כהוא זה. הגוף שלי יכול להתאדות לגמרי, ולתודעה לא קרה כלום. היא רק עזבה את הגוף, אבל לא קרה לה כלום. זה לא משהו שהוא פיזי, לא משהו שיש לו שום אספקט חומרי; לא מוגבל בזמן לעומת הגוף שמוגבל בזמן, אי אפשר לחתוך אותו ואי אפשר לשרוף אותו. אי אפשר לשקול אותו, אי אפשר למדוד אותו.

האם יש קשר בין המוח והתודעה?

יש קשר. יש. התודעה שלי איכשהו קשורה בגוף הזה. יש קשר בין פעילות המוח שלי בזמן שאני חיה, והתודעה. אבל זאת לא הסיבה החומרית לתודעה. אנחנו רוצים בדיוק דרך האנליזה הזאת, להגיע לזה שאמנם יש קשר. אנחנו לא מכחישים את הקשר בין הגוף והתודעה, בין המוח והתודעה. אבל

המוח,
או הגוף,
או האטומים,
או היסודות,
או ההורים,

אף אחד מאלה, הוא לא סיבה חומרית לתודעה. כי לתודעה יש תכונות שהן שונות לחלוטין מכל הדברים שמנינו, כולל המוח שלי. המוח הוא בשר, אפשר לחתוך אותו, הוא מוגבל במקום, הוא מוגבל בזמן, אפשר להזיק לו. אי אפשר לעשות את זה עם התודעה שלי. אין שום דבר שדומה. אלו תכונות לגמרי שונות.

[מאסטר] דהרמהקירטי, בשיעור הבא, אומר לנו:

"לא רק שהתודעה לא תלויה במוח, אלא שזה להיפך:
המוח תלוי בתודעה."

אנחנו נדבר על זה. זה נכון שיש קשר בין המיינד והגוף, ואפשר להגיד שהמיינד שוכן בגוף באיזשהו מובן. במוכן מסוים, הוא הולך עם הגוף. אפשר להגיד את זה, בגוף חי. כל מה שאנחנו מנסים לשלול, זה שהגוף הוא סיבה למיינד. שהמיינד איכשהו בא מן הגוף, מה שה'צ'ארוואקה' טענו. שהוא הסיבה של הגוף, התכונה של הגוף או התוצאה של הגוף.

סיכום וחיבור לשיעורים הבאים

ראינו כבר, אם כך, שהסיבה לתודעה מוכרחה להיות בתודעה עצמה, ובתודעה שלנו, נכון? ועכשיו, אם תיזכרו מה חיפשנו? חיפשנו את הסיבה החומרית לרגע הראשון של התודעה. עוד לא מצאנו אותו,¹³ אבל כבר ראינו שאם יש כזה, הוא חייב להיות בתודעה שלנו.

אין דבר מתפקד שאין לו סיבה, נכון? אין דבר משתנה שאין לו סיבה, אז מוכרחה להיות סיבה, וזה מוכרח להיות בתודעה שלנו, נכון? אז אם כך, איפה זה יכול להיות?

מהקהל: לפני רגע ההפריה היתה תודעה.

המורה: מוכרחה היה להיות רגע לפני זה. רגע אחד לפני רגע ההפריה, לפני הרגע הראשון של העובר, מוכרחה היה להיות רגע קודם של תודעה. למה? כי יש סיבה חומרית לתודעה, נכון? הסכמנו. עשינו אלימינציה של כל האפשרויות, חוץ מאשר בתודעה שלי, נכון? אז

המקום היחיד לחפש סיבה חומרית לרגע הראשון של התודעה שלי כעובר, זה בתודעה שלי לפני שהייתי עובר. אז היה רגע לתודעה שלי, לפני הרגע הראשון בחיים האלה שלי. בזה גמרנו. כי אם היה רגע אחד קודם, אז היו גם הרבה רגעים קודמים.

(מנדלה)

(הקדשה)

¹³ את זה נמצא בשיעורים הבאים.